

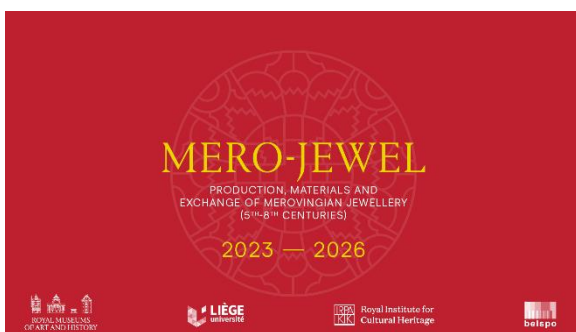
Mero-Jewel

Productie, materialen en uitwisseling van Merovingische juwelen (5de-8ste eeuw)

DUUR
 01/02/2023 – 01/05/2027

BUDGET
 € 340 431

PROJECT BESCHRIJVING

In Noordwest-Europa wordt de Merovingische periode (5de-8ste eeuw na Christus) in veel opzichten gezien als een overgangperiode die wordt gekenmerkt door volksbewegingen en ingrijpende sociaal-politieke, economische en religieuze veranderingen. Deze Merovingische beschaving bracht ook een rijke en gevarieerde materiële cultuur voort die een opvallende uniformiteit vertoont over haar hele grondgebied en getuigt van het bestaan van verschillende netwerken van culturele, materiële en technologische uitwisseling. Terwijl verschillende buurlanden het afgelopen decennium belangrijke onderzoeksprojecten hebben opgestart die gericht zijn op verschillende aspecten van de materiële

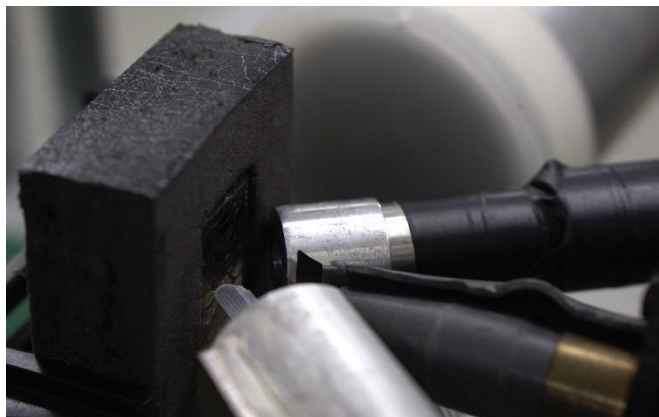
cultuur van de Merovingische periode, lijkt België achter te blijven. En dit, hoewel er sinds het einde van de 19de eeuw veel belangrijke vroegmiddeleeuwse archeologische sites zijn bestudeerd en er veel artefacten zijn ontdekt, waaronder juwelen. Toch werden de gouden en zilveren exemplaren van deze collecties nog nooit specifiek onderzocht.

Het voornaamste doel van het Mero-Jewel-project is onze kennis over Merovingische juwelen in Noordwest-Europa van het laatste derde van de 5de eeuw tot het begin van de 8ste eeuw te vergroten.

Er worden drie onderzoeksdoelstellingen beoogd:

- 1) Karakterisering van de gebruikte materialen (grondstoffen, legeringen, gemengde materialen, samenstelling van de opvullingen, enz.)
- 2) Inzicht in de technische handelingen en ambachtelijke processen van de vroege middeleeuwen
- 3) Karakterisering en optimalisering van de conservering van de materialen

De belangrijkste collectie die in het kader van Mero-Jewel wordt bestudeerd is die van het Museum Kunst en Geschiedenis, dewelke momenteel meer dan 150 gouden en zilveren sieraden bevat. Ze zijn afkomstig van archeologische opgravingen die tussen het einde van de 19de en de eerste helft van de 20ste eeuw zijn uitgevoerd op belangrijke sites zoals Harmignies, Sint-Gillis-bij-Dendermonde, Lede, Anderlecht en Marilles. Het corpus zal worden aangevuld met stukken van recent opgegraven of bestudeerde sites, zowel in Vlaanderen als in Wallonië (Broechem, Viesville en Bossut-Gottechain bijvoorbeeld) en met stukken uit andere publieke (museum) collecties (Gallo-Romeins Museum van Tongeren, Koninklijk Museum van Mariemont, Agentschap voor Onroerend Erfgoed). Zo kunnen we een referentiecollectie aanleggen die representatief is voor heel België tijdens de Merovingische periode.

Mero-Jewel

Om deze doelstellingen te bereiken, zullen we onze onderzoeksmethode bijna uitsluitend toespitsen op de materiële cultuur en de voorwerpen die tijdens deze periode werden geproduceerd, gebruikt en begraven. Mero-Jewel zal verschillende benaderingen combineren. Om de informatie te registreren, beheren en verwerken, maken we gebruik van een flexibele en open databank die kan worden aangepast aan de specifieke behoeften van het project. Op deze manier zullen we administratieve, historische en archeologische informatie verzamelen. Vervolgens zal de materiële analyse het zwaartepunt van het project vormen. Er zullen typologische en archeologische studies van de verschillende voorwerpen worden uitgevoerd. De individuele beschrijving van elk juweel zal gebaseerd zijn op macro- en microscopische waarnemingen die ons in staat zullen stellen de morfologische, decoratieve en technische kenmerken te bepalen. Dit maakt het mogelijk om gerichter objecten te selecteren voor uitgebreid analytisch onderzoek met behulp van verschillende niet-invasieve methoden (PIXE-PIGE, EDXFR, SEM-EDX, röntgen en Raman). Tevens zullen sommige van deze objecten in 3D worden gescand. Voortbouwend op deze analyses zal een conditiecontrole worden uitgevoerd om de schadebeelden die karakteristiek zijn voor Merovingische juwelen te beschrijven. Factoren die de objecten toekomstige schade kunnen toebrengen zullen geïdentificeerd worden via een risicoanalyse. Op microniveau zal deze specifiek worden toegepast op de degradatiepatronen van edele metalen (goud en zilver) in combinatie met andere materialen. Op macroniveau zullen de risico's verbonden aan de bewaaromstandigheden van de objecten worden beoordeeld en zullen richtlijnen worden voorgesteld voor preventieve conservatie. Alle gegevens die door de verschillende waarnemingen en analyses werden verzameld, zullen met behulp van kwantitatieve en statistische methoden aan elkaar worden gerelateerd om verbanden te leggen tussen de kenmerken van de productie en de gebruikte materialen.

De belangrijkste impact van het Mero-Jewel project zal zich op het wetenschappelijke niveau bevinden, aangezien het tot doel heeft de aard en het gebruik van kostbare materialen en productieprocessen in de vroege Middeleeuwen te kwalificeren, te kwantificeren en te begrijpen. Het onderzoek zal ons in staat stellen de weinige kennis over het functioneren van de uitwisseling en de productie van kostbare materialen in de Middeleeuwen te verrijken. Het aanbieden van online methodologische instrumenten beoogt daarenboven een basis te leggen voor gedeeld, toegankelijk en collaboratief onderzoek. De interdisciplinaire benadering zou als referentie kunnen dienen voor toekomstige studies over materiële cultuur in België. Een betere kennis van deze collecties zal tevens bijdragen tot een betere bewaring en een beter beheer door een grondige identificatie en gedetailleerde beeldvorming van de voorwerpen.

Het Mero-Jewel project beoogt de publicatie van verschillende wetenschappelijke artikels in internationale open access tijdschriften. Het zal tevens een online tentoonstelling maken en deze verspreiden via sociale media. Tenslotte zal Mero-Jewel zorgen voor een monografie over "Merovingische juwelen", toegankelijk voor het grote publiek.

CONTACT INFORMATIE

Coördinator

Britt Claes

Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis (KMG),
Nationale Archeologie, Collectie Merovingen
b.claes@kmg-mrah.be

Partners

Line Van Wersch

Université de Liège (ULiège),
Centre Européen en Archéométrie
line.vanwersch@uliege.be

Helena Wouters

Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium (KIK),
Labo Metaal & Glas
leen.wouters@kikirpa.be